

virke initiativtagende på 5 forskningsområder. Det blev derfor, under hensyn til forskningsrådenes mangfoldige opgaver, besluttet at lade Rask-Ørsted Fondet bestå, indtil forskningsrådene havde gjort deres erfaringer vedrørende de arbejdsopgaver, der var dem tildelt, og vedrørende fordelingen af arbejdsopgaverne mellem forskningsrådene og andre fonds. Ganske vist forhøjedes Rask-Ørsted Fondets budget ikke nævneværdigt i de år, der er forløbet siden forskningsrådenes oprettelse, til trods for at netop Rask-Ørsted Fondet med de opgaver, det havde ifølge sin fundats og tradition, i særlig grad måtte mærke følgerne af valutans devaluering og stigningen i forskernes antal. Ved koordinering med andre fonds og bevilgende myndigheder (universiteterne m. m. og rektorkollegiets bevillinger til oversøiske rejser) og ved anvendelse af den yderste sparsommelighed er det stort set lykkedes Rask-Ørsted Fondet også efter oprettelsen af forskningsrådene at løse mange opgaver til gavn for dansk videnskab.

Ved den forestående revision af lov om forskningsråd skulle spørgsmålet om Rask-Ørsted Fondets selvstændige beståen tages op på ny. Det kan ikke nægtes, at forskningsrådene er berettigede til at overtage en stor del af de opgaver, der hidtil har været Rask-Ørsted Fondets. Man må blot erindre sig, at dette fonds opgaver (oversættelser, gæsteforelæsere, kongresrejser og forskellige andre formål, herunder tværvidenskabelige) under alle omstændigheder skal varetages, sådan at man ikke kan vente at opnå nogen besparelse ved at henlægge dem under forskningsrådene. Når hertil kommer, at disse langt fra råder over de midler, som de har erklæret at have brug for til deres hidtidige virke, må man alvorligt befrygte, at de formål, der indtil nu har været henlagt til Rask-Ørsted Fondet vil blive tilgodeset i mindre grad end hidtil. Forskningsrådene vil i fremtiden formentlig få endnu flere og delvis nye opgaver, som skal inkorporeres i deres i forvejen overbelastede arbejde. De mindre, men derfor ikke mindre betydningsfulde, formål vil let blive tilsidesat til fordel for de opgaver, der må være primære for rådene, hvilket vil være til ubodelig skade for de enkelte forskeres mere beskedne og tilsyneladende uanselige ansøgninger. Set

fra forskernes synspunkt kan man ved en nedlæggelse af Rask-Ørsted Fondet let få det indtryk, at staten blot giver med den ene hånd, hvad den tager med den anden. En overførsel af Rask-Ørsted Fondets midler til rådene vil næppe undgå at få konsekvenser for den stigning i rådernes budgetter, som skulle finde sted uden Rask-Ørsted Fondets nedlæggelse.

Ved at henlægge Rask-Ørsted Fondets funktioner til forskningsrådene vil man kun tilsyneladende få en bedre mulighed for at prioritere de forskellige bevillingsbehov („optimalfordeling“). Det vil nemlig blive nødvendigt at fordele ansøgningerne på de forskellige forskningsråd, og en sammenligning af de forskellige forskningsgrenes behov, som den, der for tiden finder sted i Rask-Ørsted Fondet, vil blive vanskeligere at gennemføre. I det alsidig sammensatte Rask-Ørsted Fond behandler de af forskerne selv valgte repræsentanter de indkomne ansøgninger, således at naturvidenskabsmænds, lægers, humanisters, teologers og samfundsforskernes ansøgninger sammenholdes og afvejes i forhold til hinanden. Hertil kommer, at Rask-Ørsted Fondet har en tværvidenskabelig funktion, som ikke uden videre lader sig overføre til de hvert for deres områder suveræne forskningsråd, og som sammensætningen af Rask-Ørsted Fondets bestyrelse også gør fondet særlig egnet til at varetage. Endelig må man ikke se bort fra, at jo flere bevillingsssager, der henlægges til forskningsrådene, desto vanskeligere bliver vilkårene for den videnskabsmand, hvis ansøgning af den ene eller anden grund ikke finder nåde for de til enhver tid siddende forskningsråd. Det er en fordel for den fri forskning, at der er alternative muligheder for at opnå støtte — dette må fra forskernes synspunkt forekomme vigtigere end den totale, og forøvrigt vanskeligt opnåelige, ensartethed i bevillingsproceduren. — Man vil eksempelvis næppe ønske at samle alle bevillinger til rejser i videnskabeligt øjemed, også de der administreres af universiteterne, læreanstalterne og rektorkollegiet, på ét sted. En større endsigende fuldstændig koncentration af alle forskningsmidlerne hos rådene er under alle omstændigheder vanskelig at gennemføre. Spørgsmålet er også, i hvilket omfang en sådan koncentration overhovedet er ønske-